

Bespreeknotitie voor de commissie Sociaal Domein

Onderwerp:

Gemeenschapshuizen in Valkenburg aan de Geul

Huizen van en voor de gemeenschap

Aanleiding

Een aantal ontwikkelingen in onze maatschappij heeft effect op verenigingen en de accommodaties waarin zij gehuisvest zijn. Denk hierbij aan de vergrijzing, afname van het aantal kinderen, daling van het aantal vrijwilligers, digitalisering en veranderingen in de vrijetijdsbesteding. De behoefte aan activiteiten verandert. Daarnaast ontplooiën burgers zelf initiatieven om de leefbaarheid in de kernen te vergroten. De gemeente faciliteert hierin. Deze veranderende vraag heeft invloed op het gebruik van de gemeenschapshuizen. Om de gemeenschapshuizen te ondersteunen in hun zoektocht naar innovatieve en/of toekomstbestendige projecten en initiatieven hebben wij Spirato gevraagd om een onderzoek in te stellen. Het betreft de volgende gemeenschapshuizen:

- De Beemde, Broekhem
- De Blokhut, Sibbe
- 't Vöske, Berg en Terblijt
- 't Geboew, Schin op Geul
- De Holle Eik, Houthem St. Gerlach
- Cascade, Vilt

Onderzoek Spirato

In 2015 heeft Spirato (de vereniging voor gemeenschapsaccommodaties in Limburg) op verzoek van de gemeente een drietal ondersteuningsmethoden uitgevoerd ten aanzien van onze gemeenschapshuizen. Het betrof:

1. Het opzetten van een overleg
2. Het uitvoeren van een Wmo scan
3. Het uitzetten van een benchmark

Aanbevelingen

Hieruit zijn een aantal aanbevelingen naar voren gekomen:

1. Samenwerking gemeente en gemeenschapshuizen.
2. Gemeentelijk beleid ontwikkelen op het gebied van gemeenschapshuizen.
3. Eén gemeentelijke contactpersoon aanstellen waar de gemeenschapshuizen terecht kunnen met al hun vragen.
4. Indirecte steun door het laten plaatsvinden van activiteiten en bijeenkomsten vanuit de gemeente in de gemeenschapshuizen.
5. Het wegnemen van belemmeringen op het gebied van de horecaexploitatie.
6. Het wegzetten van Wmo activiteiten in de gemeenschapshuizen.
7. Het creëren van draagvlak bij de drie partners te weten gemeente, stichtingen en burgers.

Individuele gesprekken gemeente/bestuur gemeenschapshuis

Daarnaast hebben er vanaf juli 2017 individuele gesprekken plaatsgevonden met de besturen van de gemeenschapshuizen naar aanleiding van de hierboven gestelde aanbevelingen door Spirato. Ten tijde van het tot stand komen van deze notitie zijn inmiddels 3 gemeenschapshuizen bezocht. De overige 3 volgen in de maand september.

Ad1. Samenwerking gemeente en gemeenschapshuizen

In 2015 en 2016 hebben er een zestal bijeenkomsten onder leiding van Spirato plaatsgevonden. In dit overleg fungeert de gemeente als partner van de besturen van de gemeenschapshuizen. Tijdens de bijeenkomsten werden thema's behandeld die betrekking hadden op alle gemeenschapshuizen. In het voorjaar heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden samen met de kernoverleggen met als thema Wmo en de samenwerking tussen de kernoverleggen en de besturen van de gemeenschapshuizen. Deze samenwerking is niet in alle kernen even vanzelfsprekend.

Aktiepunt: Uit de gesprekken die al zijn gevoerd met de besturen van de gemeenschapshuizen kwam naar voren dat zij geen behoefte hadden aan een voortzetting van de inzet van Spirato. De belangrijkste redenen hiervoor waren:

- teveel overleggen (tijd)
- de grote verschillen tussen de gemeenschapshuizen, waardoor zij moeilijk vergelijkbaar zijn

Voorstel: de gemeente organiseert één keer per jaar een bijeenkomst waarbij de agendapunten worden aangedragen door de gemeente en de besturen van de gemeenschapshuizen. Aan deze bijeenkomst kan ook een actueel thema worden verbonden.

Ad 2 Gemeentelijk beleid ontwikkelen op het gebied van gemeenschapshuizen.

Geen beleid is ook beleid! In de afgelopen jaren hebben wij de ongeschreven regel gehanteerd dat de gemeenschapshuizen zelf verantwoordelijk zijn voor de exploitatie en het onderhoud van het gemeenschapshuis. Onze subsidieverordening voorziet niet in het toekennen van subsidies aan gemeenschapshuizen. Van deze regel is in 2013 ('t Geboew) en in 2016 (overige gemeenschapshuizen) afgezien door per gemeenschapshuis een subsidie toe te wijzen van € 10.000,- voor het onderhoud c.q. renovatie van het gebouw.

Wanneer het echter ging om vernieuwende en innoverende projecten en initiatieven van het bestuur, dan werd en wordt nog steeds gekeken of er een mogelijkheid bestaat om een gemeentelijke financiële bijdrage te leveren.

Door het ontwikkelen van beleid weten gemeenschapshuizen waar ze inhoudelijk en financieel aan toe zijn. Het beleid kan heel beperkt zijn of veelomvattend. Uit de gesprekken die wij hebben gehad met de besturen is naar voren gekomen dat we zouden kunnen volstaan met een beperkte beleidsnota. Hierin krijgen de volgende onderwerpen een plek:

- Een beschrijving van de sociaal-culturele functie die een gemeenschapshuis heeft voor de gemeenschap en de waarde die de gemeente daaraan hecht
- Een beschrijving van de rol van het gemeenschapshuis in het kader van de Wmo
- Afspraken over (geregeld) overleg met de besturen van de gemeenschapshuizen (zie punt 1)
- Aanwijzen van een contactambtenaar voor de gemeenschapshuizen (zie punt 3)
- Financiën

Subsidieregeling Provincie

Ten aanzien van het onderwerp financiën, verwijzen wij naar de nadere subsidieregels structuurversterkende investeringen in gemeenschapsaccommodaties van de Provincie Limburg, d.d. 31 juli 2017 (zie bijlage). De doelstelling van deze regeling is het faciliteren van de (her)ontwikkeling van een unieke en vrij toegankelijke gemeenschapsaccommodatie voor de betreffende kern zodat wordt voorzien in een brede ontmoetingsfunctie voor alle inwoners van de betreffende kern. Het te verstrekken subsidiebedrag bedraagt maximaal € 100.000,-. Het te verstrekken subsidiebedrag bedraagt nooit meer dan de gemeentelijke financiële bijdrage. Dat wil zeggen, wil een gemeenschapshuis in aanmerking komen voor deze provinciale subsidie dan zal er altijd een gemeentelijke subsidie aan ten grondslag moeten liggen.

Cofinanciering gemeente door de inzet van de krimpgebieden

Omdat onze subsidieverordening hierin niet voorziet, hebben wij gezocht naar mogelijke cofinanciering. Die menen wij gevonden te hebben in de zogenaamde krimpgebieden. Voor de gehele regio Maastricht Heuvelland heeft het Rijk € 844.00,- per jaar voor de jaren 2016 - 2020 uitgetrokken. Voor Valkenburg aan de Geul is voor deze jaren een bedrag gereserveerd van € 336.016,-. Maastricht is als centrumgemeente budgethouder. De gelden dienen door de gemeente bij de gemeente Maastricht aangevraagd te worden. De gezamenlijke colleges van de regio Maastricht Heuvelland hebben ervoor gekozen om de krimpgebieden in te zetten voor het thema leegstand van maatschappelijk vastgoed, meer specifiek voor de aanpak van de gevolgen van krimp voor onderwijsvoorzieningen en overig maatschappelijk vastgoed (verenigingsgebouwen, dorps huizen en dergelijke).

Voorgestelde criteria subsidieregeling gemeenschapsvoorziening ten aanzien van de krimpgebieden

Geen enkel gemeenschapshuis in onze gemeente is gelijk aan het ander. Bij het vaststellen van de criteria ten aanzien van de subsidieregeling gemeenschapsvoorziening ten aanzien van de krimpgebieden zullen wij met dit gegeven rekening houden. Het is naar onze mening dan ook niet aan de orde om de krimpgebieden gelijk te verdelen onder de gemeenschapshuizen. Daarmee doe je geen recht aan de diversiteit van de gemeenschapshuizen in onze gemeente.

Grofweg zouden wij kunnen aangeven dat:

- Subsidiabel zijn die kosten van werkzaamheden die uitgevoerd worden om een functie aan het bestaande pand toe te voegen.
- Aan het subsidieverzoek is toegevoegd een gedegen (financieel) haalbaarheidsonderzoek.
- De gemeente subsidieert tot maximaal € 25.000,- in de (reguliere) onderhoudskosten van het bestaande pand.
- Niet subsidiabel zijn de exploitatiekosten. Deze zien wij niet als taak van de gemeente. Dit hoort thuis in het eigen beleid van het gemeenschapshuis.
- De sluitingsdatum voor het indienen van een verzoek is 1 augustus 2018. De sluitingsdatum ten aanzien van de subsidieregeling van de provincie is vastgesteld op 2 oktober 2018. Het bestuur van het gemeenschapshuis heeft dan nog twee maanden de tijd om een subsidieverzoek te richten aan de provincie. Een van de voorwaarden is dat de gemeente co-financiert. Met een positieve beschikking van de gemeente is aan deze voorwaarde voldaan.

Andere criteria zijn de hoogte van het subsidiebedrag en het onderscheid in financiering. Wanneer we eenzelfde subsidieplafond hanteren als de provincie (€ 100.000,-), zouden wij met de hierboven omschreven voorgestelde subsidieregeling ten hoogste 3 gemeenschapshuizen financieel kunnen ondersteunen. Hierbij merken wij op dat als een gemeenschapshuis onderhoudskosten en de kosten van werkzaamheden die uitgevoerd zijn om een functie aan het pand toe te voegen bij de gemeente declareert, het totale subsidiebedrag maximaal € 100.000,- bedraagt (€ 25.000,- onderhoudskosten en de overige € 75.000,- komen ten gunste van de toegevoegde functie).

Ons inziens worden de aanvragen beperkt door:

- het hanteren van het criterium dat er een nieuwe functie aan het gemeenschapshuis wordt toegevoegd waarbij een gedegen financieel haalbaarheidsonderzoek wordt toegevoegd. Het is aan het bestuur van het gemeenschapshuis om een nieuwe functie toe te voegen. Dat is niet voor alle gemeenschapshuizen evident.
- Het noemen van een datum waarop uiterlijk een aanvraag moet zijn ingediend bij de gemeente. Besturen zullen in een afgebakende tijdspanne moeten handelen.

Wanneer er meer aanvragen zijn dan dat er budget voorhanden is, dan zal de gemeente op basis van de gehanteerde criteria een keuze moeten maken. Het totale budget van de krimpgebieden € 336.016,- is het maximaal te besteden subsidiebedrag.

Ad 3. Eén gemeentelijke contactpersoon aanstellen waar de gemeenschapshuizen terecht kunnen met al hun vragen.

Dit is nu de beleidsambtenaar Wmo.

Ad 4. Indirecte steun door het laten plaatsvinden van activiteiten en bijeenkomsten vanuit de gemeente in de gemeenschapshuizen.

Er wordt altijd gekeken of er een mogelijkheid bestaat om een bijeenkomst in een gemeenschapshuis te organiseren als deze bijeenkomst via het team Sociaal Domein en Burgerparticipatie wordt georganiseerd. Denk hierbij onder andere aan de bijeenkomst voor mantelzorgers in het kader van de mantelzorgwaardering in 2016, de inspiratiebeurs zorg en welzijn, de beurs technologie in de zorg, het overleg met de Adviesraad Sociaal Domein en de wethouder, workshop voor de leden van het Team Sociaal Domein Burgerparticipatie. Deze beleidslijn zou ook kunnen worden doorgetrokken naar de overige teams van de gemeente. Er zou ook overwogen kunnen worden om als pilot een jaar lang alle commissievergaderingen in een gemeenschapshuis te laten plaatsvinden.

Ad 5. Het wegnemen van belemmeringen op het gebied van de horecaexploitatie.

Op 1 januari 2013 is de Drank & Horecawet gewijzigd. Een van de gevolgen van de nieuwe wet is dat er, bij het vaststellen van de beperkingen die een dorps huis als para commerciële rechtspersoon krijgt opgelegd, naar de plaatselijke omstandigheden zal worden gekeken. Als er geen reguliere

horeca in het dorp aanwezig is of horeca die geen reëel alternatief biedt, is er geen sprake van oneerlijke mededinging en is er geen reden om beperkingen aan de horecaverunning te verbinden. Het is uiteindelijk aan het bestuur zelf of zij wijzigingen willen laten aanbrengen in de actuele horecaverunning.

Ad 6. Het wegzetten van Wmo activiteiten in de gemeenschapshuizen.

Een gemeenschapshuis is een huis van en voor de gemeenschapshuis. Het moet ruimte bieden voor alle inwoners. Daarnaast is het een ontmoetingsplek van inwoners van de (lokale) samenleving. In de gemeenschapshuizen vindt een divers aanbod plaats van activiteiten op het gebied van sport, ontspanning, educatie. Hieronder vallen ook de Wmo activiteiten. Denk hierbij onder andere aan de huiskamers voor senioren, de meer bewegen voor ouderen activiteiten, Open Bieb in Schin op Geul, de activiteiten en bijeenkomsten onder punt 4. Voor de toekomst blijven wij alert om nieuwe Wmo activiteiten een plaats in het gemeenschapshuis te geven. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeenschapshuizen en de gemeente.

Ad 7. Het creëren van draagvlak bij de drie partners te weten gemeente, stichtingen en burgers. Binnen de gemeente zal er een bewustzijn moeten ontstaan dat gemeenschapshuizen nog steeds van deze tijd zijn. In de kernen zelf zal ook steun gezocht moeten worden voor het fenomeen "gemeenschapshuis". Denk hierbij aan een intensievere samenwerking tussen de kernoverleggen en de besturen van de gemeenschapshuizen. Men moet zich ervan bewust zijn dat het organiseren van activiteiten voor wat betreft het vergroten van de leefbaarheid plaats zou moeten vinden in het gemeenschapshuis.

Proces

Hoe gaan wij verder met de beleidsontwikkeling gemeenschapshuizen?

Het proces ziet er als volgt uit:

- 11 september commissie Sociaal Domein: bespreking van deze notitie
- 11 oktober voorleggen concept beleid aan de besturen van de gemeenschapshuizen
- 31 oktober besluit college van burgemeester en wethouders over beleid gemeenschapshuizen
- 20 november beleid gemeenschapshuizen in commissie Sociaal Domein
- 11 december besluit gemeenteraad

Bovenstaande uitwerkingen van de aanbevelingen uit het onderzoek van Spirato leggen wij voor aan de leden van de commissie Sociaal Domein op 11 september met het verzoek om uw opmerkingen en aanvullingen aan ons kenbaar te maken.

Valkenburg aan de Geul, 31 augustus 2017.
